

Somogyi Györgyné: A titokláda – elbeszélés

Bár már régóta a városban éltem, de mint sokan mások, én sem voltam mindennapos vendég a múzeumokban.

Miután Kőszegre költöztünk, pár évvel később alaposan megismertem, és „megtanultam” a várost. Mikor sötét, téli estéken ballagtam haza próbáról, a sárgás, utcai lámpák fénye kísértetiesen hasonlított a régi fáklyák lobogó fényéhez. Nem tudtam másra gondolni, minthogy - több száz éve - a lovaskocsi, az esős estéken vajon hogyan került ki az embereket a Chernel utcában, vagy lefröcskölte-e őket a Jurisics-téren? Hogyan tudott megfordulni a 4 lovas hintó a szűk kis utcákban, hol voltak éjszakára a lovak? Vajon kukucskáltak-e emberek a függöny mögött esténként? Hol pletykáltak? Voltak-e verekedések? Hogy nézhetett ki egy kocsmá, egy bálterem? Hogyan tanultak hangszeren a gyerekek? Milyen volt a piac? Hoztak-e a kofák almát, körtét, vagy a mifelénk ritka barackot? Lelki szememmel láttam őket és igen jól éreztem magam ebben a fantáziatörténelemben, hiszen az is a gyönyörű Kőszeg volt. Kik éltek, hogy éltek, mit ettek, hogy főztek, hol teregettek, milyen volt az ünneplőjük, a gyerekekkel milyen játékokkal játszottak? Túrúztak-e velük nevelőnők, vagy szüleik? És a parasztyerekek hol játszottak? Mivel? Játszottak-e egyáltalán? Jó volt ezeken merengeni akkor is, mikor sétáim közben régi házakat, kilincseket, tetőket, udvarbelsőket találtam figyelemreméltónak. Mígnem egyik nap eljutottam újra a múzeumba. Egyedül, nem családdal, csak úgy.

Az új kiállítást alaposan végig néztem, bár nekem a régi sokkal jobban tetszett. Sok, nagyon sok régi tárgy tűnt el, került raktárba, amit hiányoltam. Sok volt a modern megoldás, én pedig imádom a régi, eredeti dolgokat. Ahogy kóboroltam az új üvegburák, laptopok, zümmögő monitorok között, az egyik sarokban, a földön régi, ütött-kopott, öreg vasládára lettem figyelmes. Azonnal nagyot dobbant a szívem. Viharvert volt, robosztus, karcos, látszott, hogy megviselte a sok-sok évtized, évszázad. A fantáziám azonnal beindult, ahogy szokott, ha régi öreg dolgot látok: szinte éreztem a bűvös vonzást, a hívást, hogy gyere közelebb, nézz meg, fejtse meg a titkom. Senki nem figyelt rá, csak mentek az emberek a tárlók között, hallgatták, figyelték a monitorokat, az interaktív csodákat, de engem nem érdekelt, csak a láda. Láttam, hallottam, ahogy 200 - 300 éve, a kovácműhelyben a gyertyák, a fáklyák folyton villogó fényénél a mester és tanoncai görnyednek, lobog a láng, sutorog a fűjtató, reszelik a vasékeket, a vaspántokat. A tömör faláda összeállítás után vastag vaslemezekkel fedték be a láda oldalait. Csak ezután kezdhették meg a vaspántok, szegecsek elkészítését, az örökéletűre tervezett láda vasalását. Az inasok még sötétben, hajnalban keltek. Elsőként a műhelyben raktak rendet, majd azonnal tüzet gyújtottak, hiszen egész nap fűteni, világítani kellett. Sok-sok napon keresztül próbálgatták a nagy, természetes kulcsokat, finoman reszelték, csiszolták, hogy a nyelvcsapok pontosan illeszkedjenek a zárba, nehogy örökre bezárják a mives vasláda titkát. A méltóságos úr, aki megrendelte a családi titkok, iratok őrzésére, szomorú, szótlan, már-már rideg ember volt. Nem vette volna jó néven, ha selejtmunka kerülne hozzá. Mester uram nem is reszkírozta meg ezt, hosszú heteken át kalapálta, vasalgatta, javítgatta a pántokat, a zár szerkezetét. A mester szigorú, kevés szavú ember volt, talán kissé mogorva is. Ritkán szólt, de akkor is olyan halkán, hogy alig lehetett meghallani a műhelyben. Csak egyszer mondott el mindent, így oda kellett rá figyelni. Minden szava okos és bölcs volt: akinek volt esze hozzá, meghallotta, hogy évtizedes tudását adja vissza minden szóban. Mikor már a dolgok nagy része elkészült, a méltóságos úr tiszteletét tette a műhelyben megtudakolva, hogy is áll a láda ügye. Elégedettséggel szemlélte a munkát, a zárat, a biztonságos vaspántokat. Olyan titkokat, kincseket kell ide bezárnia, melyet senki fia tudtára nem hozott volna. Csak nemrég eltemetett asszonya ismerte, de a titkokat ő már magával vitte a sírba. Még gyermekei sem tudtak semmit, akikkel hamarosan el kell hagynia a várost, ezért kell a biztonságos, hosszú utazást kibíró vasalt

titokláda. Két nap múlva megjelent az uraság kocsisa, aki - becsülettel kifizetve a megalkudott pénzt - hazavitte az uraság házába a ládát. Az este folyamán belekerültek a titkok: a családi iratok, házasságlevelek, keresztelesek és esküvések iratai, birtokpapírok, nemességi adománylevelek, fegyverek, családi képek, kutyabőrök, ékes-köves karperecek, láncok, fülbevalók, köves-és jegygyűrűk, fészületek, díszes-gyöngyös kupák és serlegek, aranytallérok, díszes inggombok, zsebóra. A láda titkát felül a díszes mente őrizte, fölötte halott asszonya valaha szépséges esküvői ruhája, fátyla, fejdísz, és a családi Biblia. Amint a csomagolással végeztek, a gyermekeket felkeltve kocsira raktak mindent és a házat a kulcsárnéra bízva gyorsan elindult a négy lovas kocsi a Sziget irányába, hogy onnan majd messze, nagyon messze kerüljenek az imádott várostól, Güntstől. A gyors lovak sebesen iramodtak az osztrák császárság poros útjai irányába. Nem voltak 2 napi járásra, mikor rablók támadták meg őket az éj leple alatt. Nem teketóriáztak sokat, szívfájdalom nélkül parancsolták ki a kocsiból a szomorú özvegyembert és gyermekeit. A latrok nem kérdeztek semmit, az apát azonnal leölték; a két gyermek elszaladt a fák közé, de hamarosan őket is utolérték... A kocsin lévő ruhásládák mellett a vasalt láda is sorra került, de sehogy sem bírták megnyitni a szoros vaspántokat, sehogy sem bírták a különleges, soknyelves zárral. Már hajnalodott, mikor földekre induló parasztok zavarták meg őket, így az út szélén hagyták a ládát. A becsületes emberek kocsira rakták a vasládát és visszajuttatták a városba, hátha tud valaki a kocsi rakományáról.

Az elmúlt évszázadok alatt többször is sikerült kinyitni a cseles zárszerkezetet, valakiknek sikerült megszerezni az ékszereket, elolvasni az ősi iratokat, de azok senkinek sem jelentettek már értéket. Így hosszú, hosszú évtizedek után – más funkciót nem találva – a lakatos mestermunka megmutatására a múzeum egyik sarkában állították ki az öreg, sokat látott vasládát.

A láda ma is ott áll és csak áll. Csendben figyel és várja az értő, érdeklődő pillantást, a kérdő tekintetet. Várja, hogy elmondhassa, megsúghassa titkát annak, akinek van lelke, szíve, érzéke belelátni a történelem viharába, a titokláda mélyébe.